

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theses Historico-Theologicae In quibus expenditur an
verè dicatur: Lovanienses sunt condemnati per Decretum
SS. Domini Nostri Innocentii XI. Proscribentis LXV.
Articulos?**

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1683?]

Conclusio Sexta. Quæ dicta sunt generatim, ostenditur singulatim circa 1.
2. 3. & 4. Propositiones spectantes ad doctrinam de usu probabilium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40472

CONCLUSIO QUINTA.

Ex ipsâ 65. Propositionum naturâ evincitur intentum.

Quorquot de Lovaniensium doctrinâ ritè sunt informati, norunt Lovaniensibus tria esse præcipua Theologiæ principia. De gratia scilicet per se efficaci in statu naturæ lapsæ, de lege æterna velut morum regulâ, ut propterea Lovanienses negent per ignorantiam legis naturalis à peccato omnino excusari agentem contrâ illam: negant similiter probabilitatem posse statui regulam morum. Tertium Lovaniensium principium est, quod Deus debeat esse finis ultimus cujuscunque actionis & cujuscunque agentis, prout latius ostensum in Thesisibus quas de singulis principiis edidimas, & compendiosè in conclus. 1. Thesisum ad reliquas pertinentium. Hæc de Lovaniensium principiis, quorum nullum ostendes quidquam influere in 65. propositiones, aut in aliquas earum, quia potius contrâ ostendi potest, saltem de multis ex illis propositionibus, quod illæ præsupponant principia Lovaniensium principiis è diametro opposita. Vis argumenti in hoc consistit: Sicut aquæ fontanæ sapere solent primam Scaturiginem, ita conclusiones Theologiæ sua principia; nihil verò de indole aut characteribus principiorum Lovaniensium reperitur in 65. propositionibus. En aliud argumentum quod non soli docti, sed etiam in rebus Theologicis prorsus imperiti palpare possint. Norunt omnes quod Theologi Lovanienses nusquam ab Adversariis accusentur de nimia laxitate, sed de intolerabili, ut aiunt, rigore: jam verò doctis pariter ac indoctis notissimum est, nullam 65. propositionum propter nimium rigorem, sed omnes ad unam usque propter intolerabilem laxitatem tanquam scandalosas & in praxi perniciosas condemnatas esse. Quomodo ergo Lovanienses in illis dicuntur condemnati?

CONCLUSIO SEXTA.

Quæ dicta sunt generatim, ostenduntur singulatim circa 1. 2. 3. & 4. Propositiones spectantes ad doctrinam de usu probabilium.

Harum Thesisum brevitatis non permittit, ut singulatim de qualibet condemnatâ, sed ut de aliquibus tantum hic agamus. Porro in singulis tria forent ostendenda; nimirum earum accusatio per Lovanienses, conatus contrarius Adversariorum, & propositionum natura sive essentia; tria, inquam, illa ostendenda forent, nisi per anteriores conclusiones jam satis constaret de primo, & quamvis etiam de secundo, non inutile, credo, fuerit noscere argumenta, saltem aliqua, quibus Adversarii, ut condemnationem impedirent, usi fuerunt. Quod tertium attinet, notum est singulas propositiones penè singularem habere naturam. Prima inter condemnatas hæc est: *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi.* Hinc sententia probabilis tantum allegantur hæc: *Doctrina quam continet hæc propositio disputatur in Belgio sicut alibi passim in utramque partem, aliis affirmantibus, aliis negantibus, idque hætenus sine acerbitate, scandalo & perturbatione &c. quid incommodi sequi posset ex doctrina illis conditionibus cautâ quas exprimit propositio, judicabunt Sapientes: nihil hic incommodi vidit Eminent. Cardinalis de Lugo sententiam illam tenens disp. 8. de Sacram. Sect. 9. n. 141. hoc certum est hæud parùm negotii suscepturam &c. Sedem, si hujusmodi controversias omnes Theologia Moralis decidendas susceperit.* Ita Adversarii in famoso illo specimine part 4. cap. 2. §. 1. *Disputatur, inquit,*

in

in Belgio sicut alibi in utramque partem, aliis affirmantibus, aliis negantibus. En argumentum
 ut illa propositio non condemnatur! & tamen eo non obstante ut scandalosa & in praxi
 perniciofa est condemnata. Fateantur ergo Adversarii opinionem quæ, ut ipsi volunt,
 in Belgio & alibi passim in utramque partem disputatur, aliis affirmantibus, aliis negantibus,
 posse esse scandalosam & in praxi perniciosam, adeoque corrumpere suum generale principium
 de securitate sententiæ probabilis, nam sententiam illam, cui illi celebrem illam proba-
 bilitatem tribuunt, ut passim in utramque partem disputetur, condemnatio Pontificia non
 fecit scandalosam aut in praxi perniciosam, sed quia antè condemnationem talis erat, ideò
 condemnatio subsecuta est. Secunda inter condemnatas ita sonat: Probabiliter existimo
 Iudicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem. Huic loco speciminis antè ci-
 tato, subjungunt Adversarii. 1. Edisserant Doctores, quorum in Belgio Theologorum sit illa
 propositio, propositionem non invenerunt in toto Belgio: Theologum igitur authorem propositionis
 accersiverunt ex Italia, & quidem Mediolano Martinum Bonacinam S. Theologia & I. V. Docto-
 rem, cujus ad verbum est illa propositio tomo 2. disput. 2. de peccatis q. 4. puncto 9. n. 13.
 pag. 100. col. 2. in fine. Nisi quod intermiscuerit Auctor citationem Clavis Regiæ, Aragon, Sa-
 lonis, Salas & aliorum. 2. Quod ad Belgii Theologos attinet, nemo doctrinam illam docuit, quod
 quidem assequi nobis licuerit: multò minus in Belgio illa peperit contentiones, perturbationes, scan-
 dala: imò certum est Belgii Theologos illam quæstionem tractantes scriptis libris, qui quidem nobis
 ad manum sunt contrariam prorsus doctrinam tenuisse: GUILLIELMUM HERINX IPRESEM EPIS-
 COPUM summ. Theol. part. 3. disp. 4. q. 3. FRANCISCUM BONÆ SPEI in tract. de actib.
 hum. disp. 6. d. 11. ELIGIUM BASSÆUM Tomo 2. verbo JUDex: LEONARDUM LESSIUM de
 justitia & jure lib. 2. cap. 29. dub. 5. &c. Hæc illi dicto loco famosi speciminis. Nemo
 non videt quo tendant illa hic iterum ab Adversariis allègata, nimirum ut etiam hanc
 propositionem; quia non tenetur, ut asserunt, à Belgis, vel quia tenetur ab authoribus aliis
 pro illa citatis, possint ab imminente ipsi condemnatione liberare; cum tamen non vi-
 deatur posse cogitari in rebus temporalibus sententia magis scandalosa ac magis perniciofa:
 quia (verbis Anthonii Gelladei Professoris Larensis loquimur) illà admissa, tam Iudices non
 administri justitia, sed arbitri essent rerum omnium litigiosarum, ut cui mallet parti, eas ad-
 scriberent. Constat enim experientià notorià in nullà lite advocatum virum sæpè doctum deesse ulli
 partium qui jura & opiniones alleget Authorum pro suo cliente: ergo pars qualibet habebit pro se
 saltem opinionem minus probabilem. Si ergo juxta istam legem licet judicare; jam iudices arbitri
 sunt semper rerum litigiosarum ut cui voluerint parti, eas adscribant: sed non sit semper; cer-
 tè semper erit. Consequens autem est absurdum. Part. 1. lib. 1. quæst. 15. de recta doctrina
 morum. Tertia inter proscriptas ab Innocentio XI. ita habet: Generatim dum probabilitate
 sive intrinseca; sive extrinseca quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeat, con-
 fisci aliquid agimus, semper prudenter agimus. Ut proscriptionem Pontificiam ab hac propo-
 sitione avertere valeant; interrogant loco Speciminis antè citato: quis est ille Belga Theo-
 logus autor propositionis? Deinde pro illà citant Thomam Tamburinum. Secundò allegant
 prius dispiciendum esse an probabilitas præbeat sufficiens fundamentum formandæ con-
 scientiæ; etenim sicuti contritio quantumvis tenuis, est contritio; ita probabilitas
 quantumvis tenuis, est probabilitas. Hæc illi; Quibus respondemus: Negare non possu-
 mus quin probabilitas de quâ loquitur propositio condemnata verè sit probabilitas:
 nunc ergo vicissim negare non possunt Adversarii; quin ex condemnatione illius propo-
 sitionis consecrarium sit non subsistere Adversariorum generale principium de licito usu
 sententiæ practicè probabilis, ut vocant. Quarta condemnata est: Ab infidelitate excu-
 sabitur infidelis non credens ductus opinione minus probabili. Ne hæc condemnatur dicunt eo-
 dem loco Speciminis Authorem propositionis non inveniri in Belgio, & quædam alia
 quæ brevitas causâ omittimus. Nonne iterum ex his manifestum est, quod sicut Lova-
 nienses

nienſes egerunt ut quatuor illæ propoſitiones condemnarentur, ita adverſarii egerint ne condemnarentur non ergo Lovaniennes in illis dicendi ſunt condemnati, ſed Adverſarii : *Is namque dicendus eſt condemnatus, contra quem, non verò ſecundum quem judicatum eſt.*

CONCLUSIO SEPTIMA.

Amplius expenduntur argumenta quibus Adverſarii conati fuerunt impedire, ne quatuor primæ propoſitiones proſcriberentur.

Dum Deputati Lovaniennes Romæ inſtabant pro condemnatione 65. & aliarum quarundam propoſitionum ob nimiam earum laxitatem, ibidem adverſus imminentem condemnationem movebatur inter alia hoc argumentum : *vel propoſitiones illæ ſunt certò falſæ, & tales, dicebatur, condemnari non debent; vel falſitas eſt dubia, & ejusmodi condemnari non poſſunt.* Egregium certè argumentum, quo probaretur nullas propoſitiones unquam eſſe condemnandas. In hunc ſcopum ut nullæ à Lovanieniſibus exhibitæ condemnarentur, collimare videntur argumenta quæ in Specimine allegantur, quod aliquoſque patet circà 4. primas condemnatas, & magis patebit ex ſequentibus. Primam Adverſariorum judicio condemnare non oportuit; quia *diſputatur in Belgio, ſicut alibi paſſim in utramque partem, aliis affirmantibus, aliis negantibus*: id eſt, quia teneretur à nimis multis: Pro ſecundâ citant authores paucos; pro tertiâ unum Tamburinum; pro quartâ unicum Joannem Sanchez: *quaſdam* (inquiunt in eodem ſpecimine) Lovaniennes *excerpere ex Theſibus Scholaſticis ſemel alicubi deſenſis, quæ ſimul deſenſa ſimul oblivioni tradita ſunt.* Hæc illi. Ex quibus conficitur non facilè eſſe reperibilem propoſitionem à quâ quantumvis ſcandalosâ & pernicioſâ, condemnationem non cenſebunt arcentam, vel quia eam defendunt *nimis multi*, ut propterea proſcribi non poſſit; vel quia *nimis pauci*, ut proſcriptio futura ſit fruſtranea. Deinde Adverſarii affirmant aut inſinuant, quod nulla ex illis, & ſignanter quod non prima inter condemnatas attulerit ſcandala in Belgio: ubi *ſcandala* videntur vocare ſolas turbationes: quaſi nimirum *ſcandala* non ſint illa dogmata, quæ eſſi ſine magna offenſione, & ſine turbatione populi, cum ingenti tamen animarum ſtrage in praxim deducuntur: imo verò in ejusmodi dogmatibus tantò majora ſunt *ſcandala*, quantò populus ea audit lubentiùs, & offenditur minùs, ac ſequitur promptiùs. Denique de hæc: *Probabiliter exiſtimo Iudicem poſſe judicare juxtà opinionem etiam minus probabilem*, dicunt Adverſarii: Certum eſt Belgii Theologos quæſtionem illam tractantes, contrariam prorsùs doctrinam tenuiſſe: GUILLIELMUS HERINX IPRESEM EPISCOPUM; ELIGIUM BASSÆUM, &c. Ad illa reſpondeo, latere hîc inſigne Sophiſma, quia plures ejusmodi Authores quod unâ manu deſtruunt, alterâ reponunt: id eſt, quod directè & in particulari licitum negant, per principium ſuum reflexum, id eſt, per generalem ſententiam de licito uſu opinionis, quam probabilem vocant, ſtabiliunt velut licitum: v. g. dicendo, prout unus illorum ait. *Nolim condemnare illos qui ex opinione præformata procedunt, exiſtimantes ſibi licitum eſſe ſequi opinionem alienam etiam minùs probabilem*, hi enim eo ipſo per reflexum judicium ſequuntur practicè propriam opinionem. Verùm hi imprimis fruſtrâ laborant diſcutiendo plurimos caſus, in quibus hi aſſerunt, illi negant licere ſequi opinionem alienam minùs probabilem: nam eo ipſo quod fatentur probabilem, fateri coguntur licitum eſſe, quod velut illicitum exterminare conantur. Deinde eo ipſo quod quis alicui opinioni aſſenſum præbet, cenſet probabilior omnibus ſpectatis, cum ei ſimpliciter aſſentiatur & ſolum de veritate oppoſiti quamdã formidinem habeat.... In ſumm. Theol. p. 2. diſp. 4. q. 3. Fateatur ergo Author ille ſe quoque fruſtrâ laboraſſe quærendo an liceat Iudici judicare juxtà opinionem